

Prediking over Zondag 33 vr. 88 en 89

- de afsterving van de oude mens -

Vraag 88: In hoeveel stukken bestaat de waarachtige bekering des mensen?

Antwoord 88: *In twee stukken: in de afsterving des ouden, en in de opstanding des nieuwen mensen.*

Vraag 89: Wat is de afsterving des ouden mensen?

Antwoord 89: *Het is een hartelijk leedwezen, dat wij God door onze zonden vertoornd hebben, en die hoe langer hoe meer haten en vlieden.*

Liturgie:

Ps. 25 : 6

Ps. 19 : 7

Ps. 19 : 4, 5, 6

Ps. 43 : 3, 4

Ps. 119 : 16

Schriftlezing Efeze 4:17-32

Gemeente,

Deze prediking gaat over de bekering. Dat komt zo: In de vorige zondag is gesproken over drieërlei noodzakelijkheid van de goede werken, en dat mensen zonder goede werken niet zalig kunnen worden. Daarom konden wij de laatste keer opmaken: Mensen kunnen niet zalig worden, tenzij zij zich tot God bekeren. Dat woord bekeren houdt nu de onderwijzer vast en vraagt: 'In hoeveel stukken bestaat de waarachtige bekering des mensen?' En het antwoord luidt: 'In twee stukken, in de afsterving van de oude mens en opstanding van de nieuwe mens'.

Het wijst ons ten eerste op de bekering des ménsen. Niet alléén buiten de kerk, maar ook in de kerk! Wij zijn geneigd om allerlei mensen de eis der bekering te stellen, maar laten wij goed bedenken dat wij en onze kinderen waarachtig bekeerd moeten worden, dan zullen wij het Koninkrijk Gods zien. De bekering des mensen. Dat is nodig, omdat wij van God afgekeerd zijn. Dat is niet altijd zo geweest. Want voor de val was geen bekering nodig, omdat de mens in Gods onmiddellijke nabijheid leefde. Hij had de Heere lief. Zijn verstand was niet verduisterd en zijn wil was enkel op God gericht. Hij werd in alles bewogen door de eer Gods en door de liefde. Stel u voor: geen ogenblik zonder den Heere. In God ademen, horen en zien. Waar géén zonde is, is géén bekering nodig.

Maar juist daar, waar de zonde is ingekomen, is de mens van God afgevallen, en uit Zijn zalige gemeenschap ontdaan en is slaaf van de duivel geworden. Is er een groter gruwel? Wie is in staat de ellenden van de val te preken? Wij zijn gescheiden van God, beroofd van het Koninkrijk der hemelen, onderworpen aan zijn vloek, gevangenen door de kracht van de duivel. 'Wij hebben allen gezondigd, en derven de heerlijkheid Gods'. Er is geen groter scheiding tussen God en de mens gekomen dan door de zonde. God legt de mens onder het oordeel des doods en de mens haat God. In die scheiding voltrekt zich het oordeel des doods. En hierbij is niemand uitgezonderd.

Maar zie! Nu wordt hier van bekering gesproken. Daarvan werd al uitvoerig gesproken bij het begin van de catechismus. Er is geen tussenweg, òf het is een algehele bekering òf het is een eeuwig omkomen. Zie hier het machtige genadewerk van God waardoor Hij de weg opent waarlangs de zondaar tot God kan terugkeren! Christus is de Weg, de Waarheid en het Leven. De bekering van de zondaar is het omkeren, het terugkeren tot God. En dat kan nooit anders dan in Christus. Wij zijn in Adam van God afgefallen, in Christus alléén keren wij tot God terug. In Adam is de dood, in Christus alléén is het leven. Daarom is nodig het waarachtig geloof in Christus. Dat wij in Christus ingelijfd zijn. Dat wij uitgestoten zijn uit onszelf en een zondaar geworden zijn. Zijn wij dan bekeerd? *Ja*, in zoverre daar een zinsverandering is. *Nee*, in zoverre een mens dagelijks bekeerd moet worden. Want deze innerlijke overzetting, deze krachtdadige verbinding met Christus, opent de poort tot de dagelijkse bekering. De bekering is gegrond in de dood en opstanding van de Heere Jezus Christus. Dit alléén is de grond van de dagelijkse bekering. God bekeert Zijn volk om bekeerd te *worden*. Dat wij erop letten!

Merkwaardig om in het stuk der dankbaarheid over de bekering te spreken en straks over de wet. Toch is dat op zijn plaats. God bekeert een mens naar Zichzelf toe, dit is naar Zijn wet. Daarop ligt in de catechismus grote nadruk, gemeente! Onder ons zijn er velen die wel wat meegemaakt hebben. Maar aan de Verlosser en de verlossing kwamen zij niet toe, laat staan aan de beoefening van de dagelijkse bekering. Daarom hebben wij te luisteren en ons te laten onderrichten. Aan deze zondagen gaan vele zondagen vooraf, die onder andere handelen over het geloof en de vergeving van zonden. Uit een oprecht geloof volgt ook een oprechte, dagelijkse bekering. Uit een vals geloof echter volgt een schijnbekering.

Er wordt hier gesproken van waarachtige bekering. Waarom wordt hier niet alléén gesproken van bekering zondermeer? Omdat er zoveel schijn en namaak is. Hoe kostbaarder een zaak is, hoe geraffineerder de vervalsing is. Nergens is er zoveel schijn als hier. Dit behoeft niet altijd opzettelijke geveinsdheid te zijn, dat ook, maar veel zelfgerichtheid. Daarom moet tegen elke bedrieglijke vorm gewaarschuwd worden. Velen gaan verloren in een vleselijke begeerlijkheid. En zij die meer van het Woord weten, zijn moeilijker tot het geloof te bewegen. De Heilige Schrift gaat ons erin voor en daarom volgen wij. Het zij tot ontdekking, tot overweging en tot zelfonderzoek.

Daar is de bekering van de zonden tot de deugd. Denk maar aan de Farizeeën. Mensen die voorhouden: 'O God ik dank U dat ik niet ben gelijk de andere mensen'. Als u niet meer weet, bent u een witgepleisterd graf. Dan is het een uitwendige godsdienstigheid, met een eerbaar leven, een kleed dat alle vuiligheid bedekt. Nooit is het oog geopend voor het gewoel van mijn eigen hart. Nooit is het hart gezet op de inwendige reiniging van het hart door het bloed de Geest van Christus. Denk eens aan de bekering van Herodes. Hij hoorde Johannes graag. Toch spaarde Johannes hem niet. Hij zei hem openlijk het oordeel Gods aan. Maar hij doorstond alles. Hij stond niet af van zijn ongerechtigheid. We koesteren vaak de onreinheid. Zo is het nog als we aan troetelzonden blijven vasthouden. We zijn vaak hovaardig, laatdunkend, en kwaadsprekend. Zolang, totdat God ons openlijk bekend maakt als bij Herodes. Daar is de bekering van mensen als Bileam, bekwaam en voorzien van sommige geestesgaven. Hij heeft de Messias aangekondigd en roemde de staat van Gods volk en zegenende hen. Maar hij was toch een verworpene, een rampzalig mens. Hij heeft het loon der ongerechtigheid lief gehad. En is daarom als afschrikwekkend getekend. Het ging hem om eigen naam. Ach, was dat Bileam's geslacht maar uitgestorven! Hoe ver kan het niet gaan in de algemene genade. O, onderzoek uzelf! Meent u God te kunnen bedriegen? Beef, o zondaar, van het gericht Gods om waarlijk door God bekeerd te worden!

Daar is de bekering van de tijdgelovige. Er is bij hem meer beleving van gevoel dan van hart. Hij is veranderlijk en onbestendig. Zo is het ook met zijn tranen. Hij is nooit oprecht gemaakt. Eigenlijk spot hij met God. Hoevelen hebben niet enige ontdekkingen. Ontdekkingen van dood en eeuwigheid, angst, benauwdheid, tranen, zuchten, goede voornemens, beloften, bidden en Bijbellezen. Maar het droogt op. De zaken, de vrouw of de man, de akker trekken. Gedenk de vrouw van Lot! De onreine geest keert terug. Denk aan de Farao, en aan Saul, Achab, Judas, Demas en Kaïn die eindigden in wanhoop. Denk aan de wijze en dwaze maagden. Allemaal brandende lampen van schone kennis en belijdenis, een stichtelijk leven in omgang met de wijze maagden, maar géén verbinding te hebben door de Geest met Christus. Ach gemeente, hoevelen van die dwaze maagden zijn er in onze tijd niet? Zij lopen ook in de kerk door elkaar. Welk een zorg, welk een waarschuwingen, raadgevingen ontvangen ze niet. Toch hebben ze geen haast. En de kostelijke genadetijd gaat voorbij. De Bruidegom komt! 'Velen zullen dan zoeken in te gaan, en zullen niet kunnen'. Dat is dan, niet nu. Nu geldt: 'Heden indien gij Zijn stem hoort, verhardt u niet, maar laat u leiden'. Daarom wordt het tot uw ontdekking gezegd, nu in het heden der genade! Zie daar gemeente, de aanleiding om neer te zetten: de *waarachtige* bekering!

De echte bekering bestaat in twee stukken. De catechismus heeft het graag over stukken. Wel te verstaan: niet uit elkaar, maar naast elkaar, innerlijk en innig verbonden. Een bekering, twee stukken. En die twee zijden zijn: de *afsterving* van de oude mens en de *opstanding* van de nieuwe mens. De bekering doet van richting veranderen. Van nature was er maar één richting namelijk van de dood en van de zonde. Deze omkering is een werk van God. Het is een innerlijke omzetting: Het is een levend-makende daad van God de Heilige Geest waardoor Hij wederbarend ingrijpt in het hart van de zondaar. Daardoor trekt Hij ons hart van de zonde af en doet verstaan dat wij helemaal niet deugden. Dat wij vleselijk verkocht zijn onder de zonde. Hij ontsteekt in ons hart de ernstige bekering naar de gerechtigheid. Deze waarachtige bekering vindt de grond in de dood en opstanding van Christus. Hij is tot zondaar gemaakt. Hij heeft geleden, is gestorven en begraven, maar is ook opgestaan. Hij heeft onze zonden meegenomen in het graf. Hij is opgestaan en heeft zo het leven verworven. De waarachtige bekering van de mens bestaat hier: 'Want indien wij met Hem één plant geworden zijn in de gelijkmaking Zijns doods, zo zullen wij het ook zijn in de gelijkmaking Zijner opstanding'. Nooit hebben wij daaraan deel, totdat wij dan de Heilige Geest ontvangen in Christus Naam.

Op die grondslag zet Paulus in Romeinen 6 de bekering: 'Dit wetende dat onze oude mens met Hem gekruisigd is, opdat het lichaam der zonde teniet gedaan worde, opdat wij niet meer de zonde dienen. Want die gestorven is, is gerechtvaardigd van de zonde. Indien wij met Christus gestorven zijn, geloven wij dat wij ook met Hem zullen leven'. Hieruit blijkt, gemeente, dat de nieuwe mens Christus is. De *oude* mens tegen over de *nieuwe* mens. De oude mens zijn wij, wanneer wij door de ontdekking van de Heilige Geest onze verlorenheid voor God kennen, in kennis van onze zonde en onze verdraaidheid. De Heilige Schrift spreekt van het lichaam der zonde, het lichaam des doods. Die oude mens zijn wij zelf. Hij is niet tegenover ons; hij is niet boven ons, maar die oude mens zijn wij. Die oude mens wordt vergeleken met een kleed uittrekken. En de nieuwe mens met Christus aandoen. Onze afstamming van Adam is de oude mens. Het geestelijk leven des geloofs in Christus is de nieuwe mens. De eerste mens is uit de aarde aards, de tweede Mens is de Heere uit de hemel. Daarom kent ieder kind van God een tweemens in zich: Adam *en* Christus. In Adam tegen God gezondigd en totaal verdorven. Dit is de dood van de zondaar, onder de vloek der wet, en voor God verdoemelijk. In Christus is hij rechtvaardig voor God, want Hij droeg onze zonden op het hout.

Christus zegt: 'Hetgeen uit het vlees is geboren, dat is vlees, en hetgeen uit de Geest geboren is, dat is geest'. De oude mens is vleselijk en bedenkt de dingen van het vlees. De nieuwe mens is geestelijk, en bedenkt de dingen van de Geest. Op beide ligt even zwaar de nadruk. Want in Adam is hij verdoemd en in Christus wordt hij vrijgesproken. Nimmer is een nieuwe mens in Christus, zonder dat de oude mens is ontdekt! Nimmer zijn wij aan de tweede Adam toe, als wij de eerste niet hebben leren kennen. Wij kunnen die oude mens wel wat schaven, fatsoeneren, maar van binnen blijft hij ondeugdelijk. Een mooi pakje aantrekken baat niet, de oude mens moet sterven.

Wat is de afsterving van de oude mens? 'Het is een hartelijk leedwezen dat wij God door onze zonde vertoornd hebben en die hoe langer hoe meer haten en vlieden'. Het is een zielsdroefheid, een hartelijk leedwezen. Die is voor de oude mens gruwelijk. In het licht van Gods deugden wordt de God-onterendheid van de zonde pas gezien. Het vlees is vijandig en onderwerpt zich aan de zonde. En is tot alle goed werk ongeschikt. Het vlees is totaal doorkankerend naar lichaam en ziel. Zo zijn wij. Dienstknecht der zonde. De oude mens is daarmee geboren. Oud betekend: de schoonheid is verloren. De uitwendige mens moet sterven. En deze afsterving is radicaal! Niets valt met er mee te beginnen! Afsterven, wij die de zonde gestorven zijn, hoe zullen wij nog in dezelve leven? Sterven, dat is wat anders dan flauwvallen. Even buiten westen zijn. En straks weer bij zijn en in volle kracht. Nee, het is sterven! Hoevelen hebben weleens overtuigingen. De oude mens, zij kan wel veel kennen, maar waar wij niet in de dood vallen, dan is er ook géén opstaan met Christus! De Heilige Schrift leert ons dat daar is een waarachtig sterven met Christus. Dat is gebeurd op Golgotha. Dit sterven is niet alleen een *zijn* maar ook een *worden* elke dag. Een nieuw mens worden uit het sterven. 'Doodt dan uw leden die op de aarde zijn'. Die oude mens wordt onttroond, waar de nieuwe mens in ons leven binnentreedt. Waar de genade huist, gaat koning zonde onder. Genade is sterker dan de zonde! Dit is een troost voor degenen die in banden zijn! Genade is *veel* sterker dan de zonde. Christus is de Overwinnaar!

Daar wordt de oude mens in zijn kracht gebroken. De oude mens zal niet meer heersen. Hij is niet onder de wet, maar is onder de genade! Waar Christus in genade heerst, daar ontvangt de oude mens een dodelijke slag, een wond waarvan hij nimmer geneest. Daar staat de nieuwe Mens op, met de dood, de duivel, de hel, en de zonde aan Zijn voeten. Daarom is het nodig te ontdekken dat de zonde dodelijk is, anders is zij schijnheilig, waarin wij ons leven niet verliezen, om het in Christus te gewinnen. Afsterven, dat is pijnlijk en smartelijk. Dat roept angst op. Dat gaat niet vanzelf voor het vlees. Daarmee komen wij in de nood voor God. Dat zijn de zielsworstelingen die voor God worden uitgestreden, waarvan het naamchristendom geen weet heeft. Ach, meen maar niet dat die oude mens dood is, zolang u niet onder Gods recht gelegen hebt. Want u kunt hem in slaap sussen, maar een slapend mens is nog wel een springlevend mens.

Afsterven is een langzaam proces. Meen maar niet dat u hiermee zomaar klaar bent. De kruisdood is een langzame dood. Maar zegt u : hoe? Dood en dan nog sterven? Ja, gemeente in de natuur een dwaasheid; in het Koninkrijk Gods waar. Paulus was de wet gestorven en was Eens anderen geworden. Toch moest hij nog elke dag sterven. 'Ik sterf alle dagen, hetgeen ik betuig bij de roem, dien ik heb in Christus Jezus, onzen Heere'. Hij zegt ook dat hij altijd de doding des Heeren Jezus in zijn lichaam is omdragende. Dat is gemeente één doorlopend sterven. Asaf zegt: 'mijn bestraffing is er alle morgens'. Afsterven, dit is telkens weer voor God in de schuld vallen, om zichzelf op de borst te slaan. Dit sterven is langzaam, pijnlijk en smartelijk.

Voor dit hartelijk leedwezen is nodig het licht van de Heilige Geest. Anders zijn wij blind. Wanneer wij zien tegen welke majesteit wij gezondigd hebben dan pas alleen boetvaardigheid, ootmoed, ootmoed en nog eens ootmoed. Luther zegt in een van de 95 stellingen, dat ons ganse leven moet staan in het teken van boetvaardigheid, hartelijk leedwezen dat wij God door onze zonde vertoornd hebben. Zie hier krijgen wij schriftuurlijk onderricht! Anders vinden wij ons zelf belangrijk. Dan zijn er veel algemene overtuigingen waar God niet in is. Maar de Goddelijke majesteit overtuigt ons. Wij liggen in onze schaamte en schande bedekt, want wij hebben tegen Hem gezondigd. Dat is juist het ondragelijke in de ontdekking. Tegen God gezondigd, Die in één blik ons leven doorziet. De toorn is niet te dragen! Daarom laten wij ons aan de gerichten Gods onderwerpen. Laat er zijn een hartelijk leedwezen. Dat gaat door, ook waar de zondaar het leven buiten zichzelf, in Christus zoekt. Er is een toenemend berouw: Denk aan het berouw die Job, David en Petrus toonden. Hoe groter de zonden hoe hartelijker en inniger er berouw is over onze zonden.

Een hartelijke droefheid. Hoe anders is de droefheid naar de wereld. De droefheid naar God is alleen bij de bekeerde en veronderstelt schuldbesef. Haat veronderstelt de doodslag. Haat misgunt het leven. Die zijn broeder haat is een doodslager. Door de genade van de Heilige Geest gaat de oude mens de zonde haten en wensen wij hem de dood toe. En werken wij hem tot zijn ondergang en verderf. Hoe dieper leedwezen, hoe dieper de haat. Er staat in Psalm 139: 'Zou ik niet haten, die U haten'. De liefde tot God geeft haat tot de zonde. 'Gij liefhebbers des Heeren, haat het kwade', zegt de dichter van Psalm 97. Men kan de zonde laten zonder die te haten. Och, wij hebben de zonde van nature zo lief. Gelukkig worden wij geremd door de teugels van fatsoen en algemene genade. Maar haten wanneer de zonde zo schoon en aantrekkelijk zich voordoet? Hatén, zelfs wanneer het offers kost? Hatén niet van de *zondaar*, maar van de *zonde* in zijn bestaan. Hoe moeilijk is het om onszelf te haten. Daarom gemeente iedere breke de staf niet over een ander, maar over zichzelf! God rekent de zonde van Zijn volk veel zwaarder dan van de wereld. Hatén wij zo de zonde? Kunt u nu eerlijk zeggen dat u van harte aller zonde vijand zijt? De grootste en de kleinste in gedachten, woorden en daden? Wie van Gods kinderen klaagt niet met Paulus: 'Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezès dood's?'

De zonde vlucht. Maar de liefde zoekt vereniging. De haat zoekt scheiding. Hoe herken ik het werk Gods in mij? Als u vlucht voor de zonde. Als u het verbond met de zonde verbreekt. Onderzoek uzelf! Vluchten: dat is uit de buurt blijven! Waarvoor bent u meer bang, voor de zonde of de dood? 'Vreest ge de dood die het lichaam verderft en vreest ge niet veeleer Hem Die beide ziel en lichaam kan verderven in de hel'. Bekeer u dan! Speel niet met vuur! Vertoon geen lafheid, maar heldhaftigheid. Jozef was geen lafaard, maar een held des geloofs. Juist door zijn vlucht. Vlucht van de zonde naar God! Wees als de verloren zoon: keer tot uzelf in! Haat de zonde. keer terug! Vlucht, keer u tot Christus.' Als wij somtijds uit zwakheid in zonden vallen, zo moeten aan Gods genade niet vertwijfelen, noch in de zonde blijven liggen'. 'Want deze Man zal zijn als een verberging tegen de wind, als een schuilplaats tegen de vloed der zonde'. Juist in Zijn gemeenschap en nabijheid wordt de zonde gehaat en verfoeid. Job zat in stof en as. Gemeente het is in een weg van strijden, lijden, zuchten, kermen en bidden. Hoe langer, hoe meer. Wanneer is deze strijd voorbij? Als wij sterven, bij de laatste ademtocht. De Israëlieten kwamen aan in Kanaän. De strijd was nog niet voorbij, zij moesten het niet ontleren. Zo hebben wij de geestelijke wapenen nodig. In de wereld, dit is in het vlees, zult gij verdrukking hebben, maar hebt goede moed, Ik heb de wereld overwonnen!

Amen

G. Boer